

ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE

Čj.: 033 091/99 2712
Signatura: bc3cs105

Oblastní pracoviště č.2 Střední Čechy
Okresní pracoviště Mělník

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Škola:	Základní škola se speciálními třídami pro mentálně postižené žáky Mšeno, Boleslavská 360, 277 35 Mšeno
IZO školy:	102 286 060
Identifikátor ředitelství:	600 047 695
Ředitel školy:	Ing. Jaroslav Kindl
Zřizovatel:	Město Mšeno, náměstí Míru 1, 277 35 Mšeno
Příslušný školský úřad:	ŠÚ Mělník, Tyršova 106, 276 01 Mělník
Termín inspekce:	24. květen a 25. květen 1999
Inspektorky:	M. Voláková, Mgr. J. Veselá
Předmět inspekce:	Posouzení činnosti školy ve vybraných částech dle § 18 odst. 3, 4 zákona č. 564/1990 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Podmínky a průběh vzdělávání na prvním stupni základní školy a ve speciálních třídách pro mentálně postižené žáky.
Označení dokladů a ostatních materiálů, o které se zjištění opírá:	Rozhodnutí MŠMT ČR o zařazení školy do sítě škol, zápisy z pedagogických rad, výkaz o ZŠ podle stavu ke dni 30. 9. 1998, řád školy, rozvrh hodin, učební osnovy vzdělávacího programu Základní škola čj. 16847/96-2 a učební osnovy pro zvláštní školy čj. 22 980/97-22, třídní knihy, vlastní inspekční záznamy, vzorky sešitů, žakovských knížek a notýsků, personální dokumentace, výroční zpráva o činnosti školy ve školním roce 1998/1999.

ZJIŠTĚNÉ SKUTEČNOSTI A JEJICH HODNOCENÍ

1 Hodnocení materiálně technických podmínek výchovně vzdělávací činnosti

Škola je umístěna v pěkné třípatrové budově postavené v roce 1928, navštěvují ji celkem 285 žáků umístěných ve 14 kmenových třídách. Od ledna 1999 má právní subjektivitu. Ve speciálních třídách jsou tři ročníková oddělení, I. třída - 1., 2., 3., ročník, II. třída - 7., 8., 9. ročník.

Sedm učeben prvního stupně a I. speciální třída jsou umístěny v prvním patře, II. speciální třída ve druhém. Prostorové podmínky vzhledem k počtu žáků (první stupeň - 145, speciální třídy - 16) jsou velmi dobré. Průměrný počet v jedné třídě prvního až pátého

ročníku činí přibližně 21 žák, ve speciální třídě osm žáků. Pro základní školu i speciální třídy slouží ještě k výuce pečlivě udržovaná školní hřiště, tělocvična, cvičná kuchyň, školní dílna a pozemek, pracovna informatiky s 12 počítači, školní sál, učebna s audovizuální technikou (59 výukových programů) a dvě herny školní družiny.

Škola je vybavena z hlediska sledovaných hodin dostatečným množstvím především starších, ale funkčních trojrozměrných pomůcek. Učitelé používali i pomůcky vlastní výroby a kopírované materiály z různých publikací a časopisů. V českém jazyce na prvním stupni pracovali žáci s učebnicemi a pracovními sešity nakladatelství Alter. Ve speciálních třídách byly také využívány metodické tabulky pro český jazyk a pomůcky pro dyslektiky.

K výuce matematiky měli učitelé k dispozici soubory pomůcek na geometrii (pravítka, kružítko, úhloměry), modely těles, geometrické tvary, barevné kostky, počítadla a drobný materiál k vytváření konkrétních představ o čísle a porovnávání množství, matematické tabulky, kalkulátory (použity v jedné hodině).

Každý učitel cizího jazyka má k dispozici moderní magnetofon s nahrávkami textů v originále. Žáci pracovali s kartami se slovy a větami, při samostatné práci využívali fólii.

V hodinách prvouky, vlastivědy, dějepisu a zeměpisu byly využívány nástěnné a příruční mapy, atlasy, slepé mapy, obrazy, encyklopedie ohrožených zvířat, vycpaniny ptáků a živočichů, vzorky odpadů.

Příznivé podmínky má škola pro výuku hudební výchovy. Učebna je vybavena klavírem, elektronickými varhanami, bicí soupravou, souborem Orffových hudebních nástrojů, dostačující audiotechnikou.

Žákovská knihovna (1 679 svazků) neobsahuje pouze soubory mimočítankové četby, ale slouží pravidelně jedenkrát týdně k individuálním výpůjčkám.

V letošním školním roce byl pro žáky prvních tříd zakoupen nový moderní nábytek. Vedení školy plánuje podle finančních možností celkovou postupnou výměnu staršího vybavení v ostatních třídách.

Prostorové podmínky mají nadprůměrnou úroveň, materiálně technické podmínky pro práci školy mají spíše nadprůměrnou úroveň.

2 Hodnocení psychohygienických podmínek

Rozvrh hodin a přestávek tříd prvního až pátého ročníku je sestaven v souladu s vyhláškou MŠMT ČR č. 291/1991 Sb., o základní škole a s vyhláškou MŠMT ČR č. 127/1997 Sb., o speciálních školách a speciálních mateřských školách, ve znění pozdějších předpisů. Tělesná výchova v první speciální třídě je nevhodně zařazena na první vyučovací hodinu. Pracovní místa odpovídají základním hygienickým a antropometrickým normám. Vybavení tříd je celkem účelné, k výzdobě jsou využívány převážně výtvarné práce žáků, velmi hezké bylo prostředí v prvních třídách základní školy i první speciální třídy. Učební prostředí z hlediska podnětnosti a estetiky druhé speciální třídy je nízké.

V době velké přestávky při příznivém počasí využívají žáci k relaxaci školní hřiště, v sále hrají stolní tenis. V průběhu výuky bylo relaxační cvičení zařazeno v omezené míře. Učitelé dbali na řádné větrání učeben. Ve škole bylo čisto a pořádek.

Pitný režim je zajištěn ve spolupráci s rodiči, žáci si mohou zakoupit pití ve školním kiosku, využívají rovněž nápoje připravené ve školní jídelně, která je umístěna v suterénu školní budovy.

Na základě kontroly okresní hygienické stanice provedené dne 4. března 1999 je doporučena rekonstrukce sociálního zařízení.

Psychohygienické podmínky hodnotíme jako průměrné.

3 Hodnocení personálních podmínek

Výuku na prvním stupni zabezpečuje celkem 12 učitelů, dva muži tvoří 18 % této části učitelského sboru, důchodový věk má jedna vyučující. Průměrná délka pedagogické praxe činí 24 let.

Ve speciálních třídách učí celkem sedm učitelů (dva muži tj. 28 %), žádný z nich nesplňuje podmínky požadované odbornosti pro výuku ve zvláštní škole.

V příštím školním roce má nastoupit jedna speciální pedagožka, ředitel školy si v současné době doplňuje odbornost studiem výběrových pedii.

Přehled o pedagogické a odborné způsobilosti učitelů:

Pedagogičtí pracovníci	úplná	jen odborná	jen pedagogická	nevyhovující
na prvním stupni	7	0	1	4
ve spec. třídách	0	0	0	7
Celkem	7	0	1	11

V prvním až pátém ročníku 33 % učitelů nesplňuje předepsanou pedagogickou a odbornou způsobilost.

Z celkového počtu 156 vyučovacích hodin týdenního učebního plánu prvního stupně je 64 tj. 41 % odučeno učiteli bez pedagogické a odborné způsobilosti. Neodborná výuka se týká třídy I: B, III., IV. a cizích jazyků.

Celkový týdenní počet vyučovacích hodin ve speciálních třídách činí 49 hodin.

Pedagogický sbor je stabilní, z hlediska věkové struktury perspektivní.

Personální podmínky výchovně-vzdělávací činnosti vzhledem k uvedenému procentu neodborné výuky, hodnotíme jako spíše podprůměrné.

4 Plnění učebních osnov

V rozvrhu hodin základní školy jsou dodrženy časové dotace jednotlivých vyučovacích předmětů i celkové týdenní počty hodin pro jednotlivé ročníky uvedené v učebním plánu vzdělávacího programu Základní škola schváleného MŠMT ČR dne 30. dubna 1996 pod čj. 16 847/96-2. V tematických plánech učiva jsou zpracovány Úpravy a doplňky schválené 25. srpna 1998 pod čj. 25 018/98-22. S personálních důvodů se vyučuje cizí jazyk (anglický, německý) se svolením Školského úřadu v Mělníce pouze v dvouhodinové dotaci. O třetí hodinu je posílena výuka českého jazyka. Učivo z oblasti výchovy ke zdraví zařazené do přírodovědy a vlastivědy ve čtvrtém a pátém ročníku je rozpracováno pouze rámcově. Zápisy v třídních knihách nevypovídají o jeho plnění v předepsaném rozsahu učebními osnovami. Témata dopravní výchovy jsou zařazena především do výuky prvouky a vlastivědy od druhého do pátého ročníku. Všichni žáci podle zjištění v třídních knihách jsou pravidelně poučováni o správném chování v silničním provozu. Teoretické poznatky si ověřují při činnosti cykloturistického zájmového kroužku a na okresním dopravním hřišti. Kromě uvedeného zájmového útvaru mohou navštěvovat žáci prvního stupně i speciálních tříd sborový zpěv, sportovní hry, zdravotnický kroužek, informatiku, hru na zobcovou flétnu.

Pro žáky s vývojovými poruchami učení zajišťuje škola odbornou péči jednak v dyslektické třídě (11 žáků) a ve dvou skupinách ambulantního dyslektického nácviku (13 žáků). Kvalitní je pomoc poskytovaná žákům s vadami výslovnosti.

Pro druhý a třetí ročník byl zorganizován výcvik plavání, kterého se zúčastnilo 53 žáků tj. 100 %.

Ve speciálních třídách vychází vzdělávací koncepce z učebních dokumentů schválených MŠMT ČR dne 20. června 1997 pod čj. 22 980/1997. Společná výuka pro žáky základní školy a speciálních tříd je organizovaná pouze v předmětu tělesná výchova. Vztahy celého školního kolektivu se rozvíjejí během činnosti školní družiny, při sledování kulturních pořadů v sále školy a společné účasti v různých soutěžích a dalších aktivitách pořádaných školou. V devátém ročníku se nepodařilo zajistit předprofesní přípravu, proto byl v tomto ročníku snížen počet hodin pracovního vyučování o dvě hodiny. Českým jazykem byla nahrazena pouze jedna vyučovací hodina, druhá byla nesprávně vypuštěna, tím došlo k nedodržení časové dotace učebního plánu devátého ročníku.

Plnění učebních osnov lze celkově hodnotit jako průměrné.

5 Hodnocení z hlediska kvality vyučování

Na prvním stupni bylo provedeno celkem osm kontrolních hospitací.

V hodinách zjištěná dílčí pozitiva:

- pozitivní vztahy mezi učiteli a žáky,
- péče o integrovaného žáka s tělesným postižením v první třídě,
- trpělivý přístup k žákům,
- časté střídání činností,
- zařazování prvků dramatické výchovy, her a soutěží do výuky,
- využití tajenky křížovky k motivaci,
- poslech textu v originále a práce s ním při výuce cizího jazyka,
- výchovné využití učiva ve vlastivědě a prvouce (ekologická výchova, posilování vlastenectví),
- uplatňování mezipředmětových vztahů.

Zjištěná dílčí negativa v některých hodinách:

- převažující frontální způsob výuky,
- chybějící motivace v úvodu hodiny,
- malý časový prostor pro závěrečné shrnutí a zhodnocení hodiny,
- nezařazení skupinové práce,
- nespisovné vyjadřování učitelů.

Většina hodin byla zaměřena na opakování a procvičování učiva, učitelé měli promyšlenou organizaci práce, snažili se dodržovat zásadu názornosti a přiměřenosti. Při průběžném hodnocení práce žáků v hodině byla často používána pochvala. Efektivita ve velké většině hodin by se zvýšila důslednějším respektováním doporučených přístupů k obsahu a organizaci výuky uvedených ke zvolenému vzdělávacímu programu u jednotlivých vyučovacích předmětů a častějším zařazováním metod a způsobů výuky doporučené moderní pedagogikou (skupinová práce, problémové vyučování, projektová výuka apod.). Písemné projevy žáků jsou opravovány, především ve vyšších ročnících je nutné věnovat větší pozornost jejich úpravě. Frekvence známek v žákovských knížkách a notýscích je dostatečná s výjimkou hudební výchovy. Kontrolní práce jsou prováděny v závěru klasifikačního období nebo po probrání tematického celku. Odstraňování zjištěných chyb je věnována patřičná péče. Domácí úkoly jsou zadávány z hlavních

předmětů v průměru šestkrát měsíčně. Jejich přípravě byl v hospitovaných hodinách věnován dostatečný prostor.

Celkový přehled četnosti jednotlivých stupňů hodnocení hospitovaných hodin na prvním stupni:

Předmět	1	2	3	4	5	6	7
Cizí jazyk	-	-	1	-	-	-	-
Český jazyk	-	-	1	1	-	-	-
Hudební výchova	-	-	1	-	-	-	-
Matematika	-	1	-	1	-	-	-
Prvouka	-	-	-	1	-	-	-
Vlastivěda	-	-	1	-	-	-	-
Celkem	-	1	4	3	-	-	-

Ve speciálních třídách byla výuka sledována v průběhu devíti kontrolních hospitací.

Zaznamenaná dílčí pozitiva:

- motivační metody k navození zájmu žáků o práci,
- organizace práce v ročníkových skupinách,
- využívání pochvaly při průběžném hodnocení práce žáků v hodině,
- práce s informacemi,
- podpora individuálního projevu žáků při hudební výchově,
- použití audiotechniky, hry na hudební nástroj,
- učení v činnostech,
- názorné vysvětlení pracovního postupu.

V některých hodinách zjištěná dílčí negativa:

- malý časový prostor na shrnutí učiva a celkové zhodnocení práce žáků,
- nevyžadování souvislého vyjadřování,
- převažující verbalismus paní učitelky,
- nevhodné sezení žáků v lavicích.

Sledované hodiny měly promyšlenou organizaci. Učivo bylo podáváno věcně správně, prezentováno srozumitelně. Učitelé upozorňovali na souvislosti se dříve získanými poznatky. Pracovní tempo bylo přizpůsobeno věku a individuálním možnostem žáků i aktuální situaci ve třídě. Výuka byla vedena názorně s využitím dostupných pomůcek, v jedné hodině byla použita didaktická technika. Pro samostatnou práci byly využívány pracovní listy. Pedagogové věnovali pozornost všem žákům, kontrolu jejich výkonu prováděli průběžně. Při hodnocení práce žáků využívali často pochvaly a jeho obvyklé formy - orientační a individuální zkoušení, k sebehodnocení výkonu nebyli žáci vedeni. Kladem byla celkově příznivá atmosféra vzdělávacího procesu. Ojedinelé se vyskytovaly chyby v zápisu učitele a nespisovné vyjadřování.

Přestože hodiny byly vedeny učiteli bez předepsané pedagogické a odborné způsobilosti, v jejich práci nebyly v průběhu inspekce shledány závažné nedostatky

Celkový přehled četnosti hodnocení hospitovaných hodin ve speciálních třídách:

Předmět	1	2	3	4	5	6	7
Český jazyk	-	-	1	-	-	-	-
Dějepis	-	-	1	-	-	-	-
Hudební výchova	1	-	-	-	-	-	-
Matematika	-	1	1	-	-	-	-
Pracovní výchova	-	-	1	1	-	-	-
Přírodopis	-	-	-	1	-	-	-
Zeměpis	-	-	1	-	-	-	-
CELKEM	1	1	5	2	-	-	-

Kvalita výuky měla spíše nadprůměrnou úroveň.

6 Hodnocení z hlediska výsledků vyučování

V hospitovaných hodinách na první stupni převažovala dobrá úroveň vědomostí a dovedností. Kvalita nácviku čtení v první třídě i sčítání a odčítání v oboru do dvaceti bez přechodu přes desítku, byla velmi dobrá. Žáci uměli vnímat literární text a rozuměli jeho významu, dobře pracovali s číselnou osou. V druhé třídě ovládali s jistotou spoje násobitek 2, 3, 4, a 5. Někteří měli potíže s uplatňováním kombinačního myšlení. Během hodiny prvouky (III.třída) byli aktivní, pokud jim byla dána možnost samostatného projevu. V cizím jazyce celkem dokázali žáci uplatňovat svoje znalosti v jednoduchých rozhovorech. Písemný projev však vyžaduje větší pečlivost. Většina žáků pátého ročníku správně rozeznávala jednotlivé slovní druhy. Rezervy měli v komunikativních dovednostech. Při upevňování vokálních dovedností v hudební výchově zpívala velmi pěkně většina třídy s velkou chutí a zájmem.

Ve speciálních třídách byli více aktivní žáci na prvním stupni, na druhém spíše pasívně plnili příkazy učitelů, nedokázali se souvisleji vyjadřovat. Úroveň výsledků byla velmi rozdílná podle schopností jednotlivých žáků, závisela na míře jejich postižení. Při hodinách byli ukázněni, pokud byli vhodně vedeni, rádi samostatně pracovali se skutečnými předměty a s učebními pomůckami. V některých předmětech vykazovali někteří i velice dobré vědomosti (matematika, dějepis, zeměpis, hudební výchova). Během pracovní výchovy pečovali také o zeleň před školou, pomáhali s údržbou školního hřiště. Pěstováním pokojových květin se podílejí na zlepšování prostředí své učebny (první speciální třída). Jejich pracovní návyky měly dobrou úroveň.

Pro žáky prvního stupně a speciálních tříd byly v letošním školním roce organizovány soutěže matematická - Klokánek, přírodovědná - Mšenské jablko, tělovýchovná - atletický trojboj, výtvarná - Robotiáda. Žákyně čtvrté třídy se umístila na pěkném třetím místě v národním kole pěvecké soutěže Karlovarský skřivánek, žáci sledovaných tříd jsou zapojeni do sběru léčivých bylin. Před Velikonocemi je vyhlašovaná soutěž v pletení pomlázek a o nejhezčí kraslici.

Celkově lze výsledky vyučování hodnotit jako průměrné.

ZÁVĚRY

Pro výchovně-vzdělávací činnost mají sledované třídy celkově dobré materiální zabezpečení. Prostorové podmínky výuky jsou nadprůměrné. Speciální třídy vhodně využívají společné prostory se základní školou. Úroveň pedagogické práce v hospitovaných hodinách byla spíše nadprůměrná, nevyhovující je odborná způsobilost učitelů, především ve speciálních třídách. Integrace speciálních tříd pro mentálně postižené žáky v základní škole má pozitivní vliv na celý školní kolektiv. Kladně hodnotíme snahu vedení školy zajišťovat péči dětem s vývojovými poruchami učení, s vadami výslovnosti a tělesně postiženému žákovi. Pozorované učební výsledky mají většinou běžnou úroveň.

Porušení obecně závazných právních norem bylo zjištěno:

- ve čtvrtém a pátém ročníku základní školy v předmětech přírodověda a vlastivěda se nevyučuje oblast výchovy ke zdraví v rozsahu stanoveném učebními osnovami,
- nedodržení časové dotace v učebním plánu devátého ročníku speciální třídy tím, že při povoleném snížení hodinové dotace pracovního vyučování o dvě hodiny byla pouze jedna hodina nahrazena jiným vyučovacím předmětem.

Doporučení inspekce k další činnosti školy:

- zajistit odbornou výuku ve speciálních třídách,
- snažit se při výuce podle personálních možností rozšířit integraci žáků s mentálním postižením v dalších výchovných předmětech,
- kontrolovat zpracování tematických časových plánů,
- ve výuce uplatňovat progresivnější organizační formy výuky, respektovat specifické cíle vyučovacích předmětů,
- hodiny tělesné výchovy ve speciálních třídách zařadit v rozvrhu hodin na konec vyučování,
- věnovat větší pečlivost písemnému projevu žáků,
- zapisovat hodnocení výchovných předmětů do žákovských knížek a notýsků.

razítko

Podpisy inspektorů:

vedoucí týmu Marie Voláková v. r.

členka týmu Mgr. Jiřina Veselá v. r.

V Kralupech nad Vlt. dne 7. června 1999

Přílohy: 0

Inspekční zprávu jsem převzal dne11. června 1999.....

razítko

Podpis ředitele školyJ. Kindl.v. r.....

Dle § 19 odst. 8 zákona č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů, může ředitel školy - zařízení podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím obdržení. Připomínky k obsahu inspekční zprávy jsou její součástí.

Na vědomí

Adresát	Datum předání/ odeslání zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacího protokolu ČŠI
Zřizovatel:	99-06-25	033 106/99
Školský úřad:	99-06-25	033 107/99
Rada školy: Není zřízena.		

Připomínky ředitele školy

Datum	Čj. ČŠI	Text
25. 6. 1999	033 096/99	příložen